

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab exordio Imperij Arcadij & Honorij Augustorum, Anno Domini
CCC. XCV. perueniens vsque ad CCCC. XL. continet annos XLV. ita
dispositus, vt commodè sextus tomus à S. Leone Magno Pontifice Maximo
inchoetur

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 427. Caelestini Pap. Annus 4. Theodosii 20. Valentin. 3.
Impp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14566

Uterque post obitum S. Augustini aduersus eius scripta ex-
citata sunt precibus, suo loco dicemus. Iam vero quae hucus
anni sunt reliqua profequamur.

XXVI. PATRO-
CLUSI EPI-
SCOPVS
AREL. OC-
CIDITVR.
HONORA-
TIVS
STITI-
VIVS.
Martyr.
S. d. l. c. 1.
Aug. 1.

Uterque post obitum S. Augustini aduersus eius scripta ex-
citata sunt precibus, suo loco dicemus. Iam vero quae hucus
anni sunt reliqua profequamur.

XXVII. FELIX
DAT FOR-
NAS SCR-
LERYVS.
S. d. l. c. 1.
C. 1.

Uterque post obitum S. Augustini aduersus eius scripta ex-
citata sunt precibus, suo loco dicemus. Iam vero quae hucus
anni sunt reliqua profequamur.

I E S V C H R I S T I
Annus 427.

CAESTINI PAP. THEODOSII 20.
Annus 4. VALENTIN. 3. IMP.

L. ADVENTUS ANNI DOMINI QUADRINGENTESIMVS VIG-
ESIMVS SEPTIMVS, CONSULATU HERIJS & ARDABITII. IN-
CHOATUS, AFRICANAE PROVINCIAE FUNESTUS & PRIMVM QUI
DEM OB BELLVM INVIDIA FELICIS MAGISTRI MILITVM BONI-
FACII COMITI CUM EXERCITU IN AFRICA AGENTI ILLATVS; DE QVO
PROSPER IN CHRONICO, HIS CONSULIBUS, ITA HABET: *Bonifacio*,
cuius potentia gloriaque in Africa augebatur, bellum a lathi-
trium Felice, qui ad Italiam venire amiserat, publico nomine il-
latum est, ducibus Mauricio, & Galbione, & Sinoco, cuius pro-
ditione Mauricius & Galbio, cum Bonifacium obsiderent, inter-
empti sunt, maxque ipse a Bonifacio dolo detectus, occisus est. Exin-
de generibus, quae rivi nauibus navigabant, dum a conuertentibus in
auxilium vocantur, morte paruum factum est: bellique contra Boni-
facium cepti in Sigisvultum Comitem curae translata est. haec
Prosper.

II. ACTVS
CALVM-
NIATOR
ET PRO-
DITOR.
S. d. l. c. 1.
M. J. c. 1.

Verum haec non Felici, sed Aetio apud historiam Mi-
scellam, quae Paulo diacono adscribitur, tribuuntur, eius-
que traditur dolo & insidiis factum, ut Bonifacius apud
Imperatorem male audiret. res autem gesta sic ibi narra-
tur: *Cum Bonifacius principatum Occidentali Libyae perspisset,*
& apud Africam potentis gloriae augeatur, inuidia inflam-
matas Aetius accusationem facit aduersus Bonifacium, tanquam
rebellionem meditarentem, & obtriserit Libyam satagentem. Et
haec quidem Placidia sciebat, quae fuit mater Valentianum. Ce-
terum Bonifacio scribit: Si accessus fueris, accedere noli: acu-
satus enim es. & te dolose vocant Imperatores. Haec insipiens Bo-
nifacius, & veluti proprio seruo Aetio credens, accessus adde-
re distulit. Tunc Imperatoris Aetius qui se devotum recipiunt, &
aduersus Bonifacium Mauricius & Galbio mittuntur, veli ut
supra. Porro antea Bonifacium ac. n. a. d. & in suspitionem
adducendi apud Imperatorem, ea simul & tr. b. u. est, quod
cum eidem Bonifacio in illa eiusdem Imperatoris profici-
endum futierit in Hispaniam, ibi a sinum Wandalarum

Regibus uxorem duxerat, eodemque barbaros sibi fede-
re noptiarum obstrinxerat. Vnde facile fuit, Imperatori
pericudere, quod ipse in Romanum Imperium machi-
nati. Quamobrem statuit, ut aduersus eum bello decre-
ret, dictoque duces in Africam mitteret. Quorum plane
aduentu non nisi periculum animo Bonifacius, ad S. Augu-
stinum has litteras dedit, de belli euentu sollicitus dicitur

Domino venerabili sancto patri Augustino Epi-
scopo Bonifacius.

Grave nobis est bellum. Inimici nostro pectora pulsant.
Deo funde preces, ut salis: tua sit nobis comes oratio. Rancida bucci-
na, terrificata tuba, puto quod & sidera terrent. Hostium clamor
immensus adest: sed bis non terremur. Nonimus enim ista non hodie.
Ergo, venerande Christi sacerdos, pete Deum, ut iacula in hostes
dirigat nostras, ac se ipsi terrent mutua cede. haec breuiter
Bonifacius ad Augustinum magna fiducia: qui ad eum illa pau-
ciora reddidit:

Domino & stabilis viro Bonifacio Augu-
stinus Episcopus.

Gravi de pugna conuerteris. Dulces noli. Velle tibi, tuisque da-
bo consilium: arripe arma: oratio ames pulset aulorum: quia quando
pugnatur, Deus aperit caelo prospectat, & parti, quam afficit in-
flam, dat palmam. haec Augustinus.

Cum vero res ex sententia accidisset, ut duces Mauo-
ritius & Galbio proditione Sinoci occiderentur, Bonifacius
Deo haec omnia accepta ferens, rursus ad eundem S. Augu-
stinum haec scripsit:

Domino venerabili S. Patri Augustino Epi-
scopo Bonifacius.

Mans superba, Deo inuante, cecidit, qua ante paululum aude-
gladium erecta portabat. Multis aduersus te ceciderunt: de nostris au-
tem Christo cunctis, nullus est vulneratus. Ora igitur, venerabilis
Papa, ut salis de inimico vltio saepe precedat, ista ipsa ad quae haec
Augustinus referit, cum aegrotaret:

Domino insigni, meritoque sublimi filio Bonifacio
Augustinus Episcopus.

Leto me vacare, nobilitatem tuam latere non credo: vltimum-
que diem mihi exopto venire. Gaudio tuae victoriae. Cunctis, quo-
so, serua Romanam: nos vi tenus reges Comes. Nil de vobis pro-
prio praesumam. De aulice gloriae vi turtum & nullum curabo pe-
nitentis inimicum. Vale. Sed ad eum rursus sic Bonifacius quam
religiosissime h.

Nunquam dignitas preces & lacrymas despicit peccatorem.
Cupi ipse quidem de hac vita securus ad caeli regna migrare: sed no-
bis opus est, se in tantis adibus, periculis consueti. Itaque ora-
bis, ut tua nobis salus aliquantulum temporis condonetur. ha-
ctenus ad Augustinum Bonifacius.

Scimus quidem per breues has litteras, ob Laconicum
scribendum genus, praeter Augustini morem, ab aliquibus
non creditas ipsius esse. Sed si quis personam, ad quam scri-
psit, & tempora exacte consideret, nempe Bonifacium per
duellem Romanum Imperij declaratum, ad eumque eo tem-
pore Augustinum scribere: certe quidem omnis adhiben-
da ipsi fuit industria, ne ad illam ista scripsisset: vnde
non solum a consueta scribendi forma recessisse oportuit,
sed (ut alii) notis Bonifacio tantum perspicuis litteras
exarat. secus autem accidit, cum idem Bonifacius ab eo re-
prehendus fuit, cum nulla Augustinus potuisset nota
suspicionis iniri, quod ad rebellem Imperij scripsisset. Ve-
rum (quod diximus) et si qui contentiose nimis Augusti-
num esse neget; haud si prudens est) inficias ierit, eandem
Epistolam esse geminas ab omni prorsus fideione remotas,
ab aliquo alio Africorum Episcoporum conscriptas, ut
super us diximus, Aurelio, aut Alypio.

Sed quid post haec accidit? Cum (ut diximus ex Pro-
spere) eiusdem belli, cura Sigisvultus Comiti legata esset,
idemque valentibus copis aduersus Bonifacium exer-
cicum comparasset: propriis diffideri viribus ipse Bonifa-
cius quid praestiterit, apud Paulum discimus: sic res ge-

Ad. Aug.
1. ap-
p. 1. 1.

III. BONI-
FACIUS
VAL-
LATUS
HOL-
STIBVS
AV-
XILIVM
IMPLOR-
RAT AB
AVGVST.
c. Aug. epist.
12. in appen.

IV.

V.

Et ibidem
epist. 14.

Et ibidem
epist. 15.

VI.

Et ibidem
epist. 16.

VII.

VIII.

Paul. dia-
hist. Miscell.
lib. 1. c. 4.

BONIFACIUS NA. V. GATIN. HISPANIA AD VVANDALOS ET ALANCOS.

a Proco de bell' ruan. ad lib. 1.

IX. BONIFACIUS IN IMMANIA LAPSVS FACINORUS.

b Hier. 2.

X.

c August. epist. 79. AVGVSTINVS AD BONIFACIUM.

XI.

illa narratur: Bonifacius ipse senescens non posse tuto Africam tenere, eorumque sua periculum instare in perniciem totius Repub. effususque transfretans in Hispaniam, ad Vandalos, Alanosque venit. Cumque Modestulum inuenisset mortuum, & filius eius Guntharum & Gensicum imperium moderaret, hortatus est, ut Hispaniam, Libyamque in tres partes dividerent. Qui polliciti sunt, vnicuique parti xvna cum ipso principatus, in communem tamen in quilibet hostem vltimos. In ea ibi ego professioibus Vandali, Alanique fruem transeuntes, Libyam habebant uerum, & cunctam penam Africae, quam feruissimum, rapinis crudelissimisque desolantes, insuper Carthaginiensis arianam impietate subvertentur, haec ubi. Ex litteris etiam postea a S. Augustino ad eum scriptis liquet ipsum Bonifacium in nau galle: ex quibus redargit Procopium affirmantem a, non ipsum, sed eius germanos in Hispaniam milles esse, & Wandalos in saulite nionis in Africam comuocasse: quod hoc anno iudicem Consulibus, congrege, Prosper notat in Chronico: nisi vtrumque accidisse dixerimus, diuersorum temporum habitatione.

Quo tandem (proh dolor!) desperatio virum aliqui piama degit? Cum enim se calumniam oppressum, caputque suum infatigabili studio, summaque potentia peti cerneret: iamque sciret omnem profus sibi clausam esse viam excusandi se apud Imperatores, quos magis magisque reuerentibus Romani exercitus clausibus exasperaret: adeo enormia & homine Christiano proflus indigna & indecora paratit, ut infelix sibi in primis, ac toti Africae, Eccliesque Catholice immensum parturiret malum. Sed vide ipsi, ut vel talia cogitaret, malorum origo? Desiderat iam miser a pristina pietate, morumque probitate, in qua haecenus se Sancti Augustini monitis connumerat, & in diebus magis magisque profecerat: sed in vita tam prolapsus enormia, didicit miser experimento, quam malum & amarum b esset, detestabile Dominum Deum, quem ante sanctis demerens operibus, expertus sapientiam suam fuerat protectorem & hostium apperendum fuisse vltiorum.

Ante haec autem, accidit, ut cum ad se defendendam aduersus aemulos totis viribus Bonifacius intentus esset bellis civilibus Romanis inter se exercitibus confligentibus, barbari Africani in finitimos populos Romano Imperio subditos grassarentur. Haec miseratus Augustinus, ad ipsum Bonifacium in deterritis prolabentem, ut eum ad meliorem frogem reuocaret, Epistolam scripsit, in cuius exordio post alia ista habet: Scio non desse homines, qui te secum vitam vitam inuisu suu deliquit, & secundum ipsam tibi dant consilia, al quando vitia, aliquando inania: quia homines sint, & sicut possunt ad praesens sapient, nescientes quid ut negat loqueri tibi dicunt. Secundum Deum, ne pereat anima tua, non facile tibi quisquam consulat: non qui a desistat, qui hoc facient, sed qui a desistat est inuenire, quando tecum ista possint loqui. Nam & ego semper desideravi & nunquam inueni vel tempus, ut hgerem i cum, quod me agere oportet: dat cum homine, quem multum dilis in Christo. Sic autem, qualem me apud Hispaniam videris, quando ad me venire dignatus es, quia vti loquar imbecillitate corporis fatigatus. Nunc ergo sili auti me saltem per litteras tuis sermone inueniam, quas in periculo tuo nunquam tibi mittere potui, periculum cogitans perlatoris, & cauum, ne adeo, ad quos nolles, mea Epistola perueniret, vides ex his Augustini in scribendo cautelam: ut non miteris, si in aliis perbreuibus ad eum datis Epistolis consuetam mutauerit dictionem. Sed subdit: Vnde peto, ut ignoscas, si me parat plus timuisse, quam debuissis: tamen dico: quod timui. Audi ergo me, in o Domini nostrum per ministerium infirmitatis meae.

Recole, qualis fueris, ad hunc in corpore constituta religiosa memoriae prioris conuicta tua, & reuerentia in obitu, quomodo tibi vinitas huius sauli horruerit, & quomodo cuius seruitutem Dei. Nos nouimus, nescientes scimus, quid nobiscum apud Tubunam de animo & voluntate tua fueris collocutus: si enim eramus ego & frater Alypius. Non enim existimo tantum valuisse terrenas curas, quibus impieceris, ut haec de memoria tua penitus diceret portuerint. Nampe omnes alius publicos, quibus occupati eras, relinquere cupiebas, & tenorem sanctum conferre, atque in ea vita viuere, in qua serui Dei monachi viuunt. Ut autem non faceres,

quid te reuocaueris? quia considerasti? scilicet huiusmodi, quantum prodesse Christi Ecclesiae, quod agebas: si ea sola intentione ageres, ut de sine ab infestis barbaris quietam & tranquillam vitam ageres (sicut dicit apostolus) in omni pietate & castitate: tu autem ex hoc mundo nihil quaerere, nisi ea, quae necessaria sunt huic vita sustinenda et in ea enormem, accidit huiusmodi castissime continentia, & inter arma & torpore spiritualibus armis inuis ac fortius munus.

Cum ergo te esse in hac proposito gauderemus, nauigasti, xproremque duxisti sed nauigasti, ob diserte f. it, quam secundum apostolum de te debet sublimioribus prestatum: xxrem autem non duxisses, nisi susceptam a serenis contentiam, conceptiscentiam vltim esse. Quod ego, cum perissem (sacer) miratus obsequor: dolorem autem meum ex aliqua parte consolabatur, quod audire te illam dicere noluisse, nisi prius Carthaginiensi fuisset facta. Et tamen hereticorum, qui v. um F. iam Dei regant, tantum preualuit in domo tua, ut ab his filia tua baptizaretur. Tam veris facta non falsa perla sunt (quae vnam facta sunt) quod ab hereticis etiam auxili Deo d. carere pot. te sint: quantum tantum malum plangendum esse sentibus in rymarium? istam quoque xxrem non tibi sufficit, sed concubinarum nescio quarum commixtionem poluitam, loquere et homines & se sita mentiuntur. Ista omnibus patent & tot & tanta mala, quae te posteaquam conuictum es, conuenientia sunt. Quid dicam: Christianus es: cor habes. Deum times: tu: se considera, quae vobis dicere, & inuenire de qua vult mali agere de hoc: penitentiam: propter quam tibi credo Dominum parere, & a periculo omnibus liberare, ut agas eam, sicut agenda est. Sed si illud audias quod scripsum est: Ne carnes conuertat ad Dominum, neque differas de die in diem.

In illam quidem dico habere te causam, cuius index ego non sum: quonia in partes a has audire non possum. Sed quibusnamque sit causa tua (de quo modo quaerere & disputare non opus est) nam quid coram Deo potes negare, quod in istam necessitatem non peruenisse, nisi bona secuti boni dilexisset: quae tamquam seruis Dei, quem te ante nequam, contemere omnino & pro nihilo habere debuisti: & oblata quidem sumere, ut ea veteris ad pietatem, non autem negata vel deegata se quaerere, ut propter illa in istam necessitatem ducereris, ubi cum amantur vana; per, erantur mala, pauca quidem a te, sed multa propter te: cum timentur qua ad exiguum tempus nocent, si tamen nocent, committuntur ea, quae vere in aeternam non eant? De quibus tibi vnam aliquam dicam: quia non videt, quod multi homines tibi cohercant ad tuendam tuam potentiam & salutem: quae in ista tibi omnino fideles sint, nec ab aliquo eorum vlla timentur infida, nempetiam ad ea bona, quae ipsi quoque non secundum Deum, sed secundum se alium diligunt, per se cupiunt perire; ac per hoc qui reserare & compescere debuis cupiditates tuas, explete cogit a venas: quod si fiat, necesse est, ut multa quae Deo displicent fiant: si tamen expleatur tales cupiditates, & paulo post: Quando ergo poteris tot hominum armatorum quorum fons est cupiditatis, timentur atrocitatis; quando (inquam) poteris eorum concupiscentiam, qui diligunt mundanos, non dico satiare (quod fieri nullo modo potest) sed aliqua ex parte pacare, ne vniuersa plebs percat, nisi tu facias, quae Deus prohibet, & facientibus communitur? Propter quod vides tam multa contraria, ut iam vile aliquid quod rapiatur, vix inueniatur.

Quid autem dicam de vastatione Africae, quam faciunt Africani barbari, resistentibus. dum tu talibus necessitatibus occuparis, nec aliquid ordinas, unde ista calamitas auertatur? Quis autem crederet, qui timentet, Bonifacium Domesticonem & Africam Comite in Africa constituto cum tam magna exercitus & potestate, qui Tribunus cum paucis foederatis istas gentes expugnando & terrido paauerat, nunc in tantum su se barbaros auferos, tantum progressuros, tanta vastatos: tanta rapturos, tanta loca, quae ena populis fuerant, deserti facturos? Qui non dicebant quod eundemque tu Comitanum sumeres potestas em, Afras barbaros non solum domitos, sed etiam tributarios suorum Romanae Reipublicae? Et nunc quam in contrarium versa sit ista bonum nomen, vides nec diuisiue bic te um loquendum est, quia plus tu potes ea cogitare, quam nos dicere. Sed forte ad ea responderet: illis hoc esse impudendum, quae te fecerunt, qui tunc offi istis virtutibus non parati, sed contraria rediderunt, quae causas ego audire & iudicare non possum. Tuam etiam potestatem aspicere, & iustitiae, quam non cum boni: natus quibuslibet, sed cum Deo habere te cognoscis, quia in

61. T. M. A. XII. XIII. XIV. XV. BARBARICA CLAUDIA DESINAE FRICA.

Christo fideliter v. nuncupum tunc deos ne offendis. Nam ego cae-
sa superavit potuit attendo: quia vt africa tanta male patitur,
sua debent homines impatire potuere vt non tantum voluit te a deo
rum manerem pertinere, per quos malos & iniquos deus flagellat
per te temporalibus, quos voluerit. & paulo post, huiusmodi
eam impugnat dilemcare:

XV. SIERGO tibi bona sunt profusa, quamvis terrena & transitoria,
ab Imperio Romano, quia & ipsum terrenum est, non caeleste, nec
patet per agnari, nisi quod habet in potestate. SIERGO bona in te col-
lata sunt, noli reddere mala pro bonis. Si autem mala tibi irroga-
ta sunt, noli reddere mala pro malis. Quid istorum duorum sit,
nec discutere volo, nec valeo iudicare: ego Christiano loquor: Noli
reddere vel mala pro bonis, vel mala pro malis. Deum enim for-
tasse: In tanta necessitate quid vis vt faciam? Si consilium a me
secundum hoc scilicet queris, quomodo ista salua tua transitoria
tuta sit, atque potentia & opulenta vtilis seruetur, quam nunc
habes, vel etiam maior addatur: quid tibi respondendum, ne-
scio. Incerta quippe ista certum consilium habere non possunt. Si
autem secundum Deum me consulas, ne anima tua pereat. & ti-
mus verba veritatis dicentis a: Quid prodest homini, si totum manu-
dum lucretur, anima autem sua derelictum passatur? habeo
quod q. i. d. dicam: est apud me consilium, quod a me audire. Quid
autem opus est, vt a iudiciis quam illud, quod supra dixi: Noli
discipere mundum, nec ea qua in mundo sunt. Si quis autem dile-
xerit mundum, non est charitas Patris in illo, & subinde: Hic
apparet, si vis foris es. Vince cupiditates, quibus ille diligitur
mundus: Age penitentiam de peccatis malis, quando ab eis cu-
peditatibus vultu per desideria non bona traheris. Hoc consi-
lium si acciperis, si tenentis atque seruaueris; & ad bona illa cer-
ta peruenies, & cum salute anime tue inter ista incerta verifi-
beris.

XVI. Sed forte iterum queris a me, quomodo ista facias in tantis
mundi huius necessitatibus implicatus. Ora fortiter. & dic Deo, quod
habes in peccatis: In necessitatibus meis erue me. Tunc enim simu-
tatis ista necessitates, quando fruentur iste cupiditates. Qui ex-
audiat te, & nos pro te, vt libereris de tot antiturque periculis visi-
bilium corporum atque bellorum, vbi solus ista vita a quandoque fini-
e ad a periculis, anima vero non perit; si non malignis cupiditati-
bus captus tenetur: ipse exaudiat, vt interioris & invisibilis ho-
stis, id est, istas cupiditates, inuisibiliter & spirituales vincas. &
post nonnulla de mundi contemptu labubiter inculcatis ad
postremum haec addidit: Si enim coniugem non haberes, dicerem
tibi, quod & Tubonis dicitur, vt in sanctitate continentiae vives:
Adlerem, quod tunc fieri prohibuimus, vt iam te, quantum verum
humanae salutis pace potuisses, ab istis rebus bellis astraheres,
& ea vita vacares in societate sanctitatis cui tunc: va. are cupiditas,
vbi in silentio pugnant milites Christi, non vt occidant homines, sed
vt expugnent principes & potestates & spiritualia nequicia. id est,
diabolus & angelos eius: hos enim hostes sancti vincunt, quos videre
non possunt, & tamen quos non vident, vincunt, ista vincendo, qua
sentiant.

XVII. Sed vt te ad istam vitam non exhorter, coniuux impedimen-
to est, sine cuius consensione continenter tibi non licet vivere: Quia
et si tu eam possis illa verba Tubonis facere non debebas; illa ti-
bi tamen, nihil eorum sciens, innocenter & simpliciter nupsit. At-
que vitam postea expectare contemnit, vt sine impedi-
mento redderes Deo quod te debere cognoscis. Sed si cum illa agere
non potes, serua saltem pudicitiam coniugalem, & roga Deum,
quod te necessitate eruit, vt quod non poteris modo, possis ali-
quando. Verum tamen vt Deum diligas, non diligis mundum, vt
in ipsi bellu (si ad huc in eis te versari opus est) siem tenear. pacem
queras, vt ex mundi huius bonis facias bona opera. & propter mun-
di bona non facias opera mala, aut non impedis coniugem, aut impe-
dire non debes. Haec ad te, fili dilectissime, vt scriberem: charitas
insistit, quia te secundum Deum, non secundum hoc saeculum dilige:
quia & cogitans quod scriptum est: Corripe sapientiam, & ama-
bit te: corripe stultum, & adhaeret adhaerere: non te virque stultum,
sed sapientem debet cogitare. haec tunc Augustinus ad Bonifa-
cium, plane beatum, si hanc eum admonentem audisset.
Sed in iugatione commotus (proh dolor) veluti cestro
periculis, fuerit animo (cum se cerneret potentioribus &
mulatorum exagitari procellis) ad auxilium Wandalorum
confugit, quos vt diximus in Africam transfugiendos cura-
miter quo infelix (nolens licet) effecit, vt Africanam manus

Wandalorum deveniens, sic captus ad certum annorum
spatium sub barbarico iugo permaneret. Quomodo vero
sero tandem ipsi Bonifacius in gratiam rediens Imperatoris,
ab illis descedens, aduersus illos frustra exercitum duxe-
rit, dicemus anno sequenti.

Quanto autem damna Catholicae esset allata Eccle-
siae societas ista Bonifacii cum Wandallis, & amicitia
nuptiarum vinculo stricta, iam ante patentia indicia praecel-
lere, cum videlicet orta ex noua coniuge proles ab Ari-
anis impio fuit initiata baptisimae: qui & de reoribus adhuc
presumentes, in eiusdem Bonifacii domo ancillis Deo di-
catis virgines rebaptizant: de quo queritur Augustinus.
Noli plane barbari, aeque ac Wandalli, obstinatiores fa-
ci sunt defensores Arianae perfidiae, & acerbiores aduer-
sus Catholicos persecutores: nisi vt taceamus persecutio-
nem ditam illam, qua in postea intulerunt Ecclesiae Affri-
canae, de qua suis locis didicimus; de his, que egerunt in
Hispania, antequam nauigarent in Africam, sub Tra-
mundo Wandalorum Rege aduersum dicatam Deo vir-
ginem, historiam afferam, quae a Gregorio Turonensi ita
describitur:

Fatum est (inquit) vt postquam quaedam religiosa, praeclara opi-
bus, ac saeculum saeculi dignitatem nobilitate Senatoria florens,
& quod his omnibus est nobilitas, fide Catholica pollens, Deoque
omnipotenti irreprehensibiliter seruens, ad hanc quaestionem duc-
retur. Coniuge Regis fuisset oblata confessionibus cepit eam primam
ad rebaptizandum blandis sermonibus eliceret. Qua cum veneno
sum eius saculum fidei parma propelleret: praecipit Rex, sine facultate
auferrit, quia iam mente possidebat regna Paradisi: deinde sup-
pliciter appropinquans sine se praesentis vita torqueri. Quid plura? post
multas quaestiones, post ablatis verum terrenarum thesauris, cum
adhuc frangi non posset, vt beatus respiceret Trinitatem, ad re-
baptizandum inuisa deditur. Cumque in illud ceterosum leti-
crum vi cogere inuenerit, ac proclamaret: Patrem cum Filio ac
Spiritu sanctum vnum credo esse substantia essentiaque: digno aquas
vnguem curulis iniecit, id est, fluxu veniens aspergit. Exhibe ad le-
gissimam ducta quaestionem post equales, post flammam, post vngui-
tas, Christo Domino capitis decisione dicitur. haec Gregorius,
qui & affirmat, per eundem Regem Arianum alios quoque
in Hispania vexatos esse Catholicos, diversisque tormen-
torum generibus cruciatos, ac denique morte multatos,
corona martyrij honestatos. porro fugatis vndeque Catho-
licis, & eorumdem martyrum memoria remanere obscuri. Fugisse
quidem nonnullos de Hispania Episcopos, eorum ple-
bibus fugam lapsis, vel peremptis, vel captis, S. Augustinus
saffirmat in Epistola ad Honoratum. Sed ad res Orientales
Ecclesiae veniamus.

Hoc eodem anno contigit, vt S. Iohannis Chrysostomi,
cuius nomen in Ecclesiasticis tabulis fuerat restitutum ab
Innocentio Romano Pontifice, memoria ritu solemniori in
Ecclesia sanctoheretaria die celebrari ceperit sexto Kalend.
Octobris. Martellius enim id tradit in Chronico sub anni
huius Consulisibus.

Quibus etiam Consulibus, nono Kalend. Ianuarij (inquit So-
crates) moritur Sifonius Episcopus Constantinopolitano, vir ob
temperantiam obiectam & piam viuendum Arianem, denique ob be-
nignitatem in pauperes, omnium, et omnibus celebratus, meritis sa-
cili, affabilisque simplici & veritate amicus, ac propterea nemini
quicquam exhibuit negotij: vnde curiosis, & qui aliu faciendo mo-
lestiam delectantur, offensionis suis, aique adeo apud eos opinione ve-
ni ignaua, haec ipsi. Cessant Episcopus eius sedis men-
sibus tribus, ac diebus quatuordecim. Agendum igitur de eius
successore anno sequenti.

Hoc item anno, cum Christiana pietas propensiori cul-
tu (vt par erat) sanctissimam Domini Crucem coleret, &
passim vbique locotum eandem pingeret, vel sculptet: ne
hac ex parte effrenis religio licententiae patefaceret: ad-
itum, Imperatores Theodosius & Valentinianus eiusmodi
sanctionem ediderunt h:

Cum sit nobis cura diligens, per omnia superni numinis religionem
tueri: signum Saluatoris Christi nemini licet ere vel in solo, vel in sile-
ce, vel in marmoribus lucum posita in insipere, vel pingere: sed quod
cumque reperitur, tolli grauisissima pena multando eos, qui contra

XVIII.
VVANDA-
LIARIA-
NORVM
OMNIVM
PERDITIS
SAMI.
e Greg Tur-
on. Franc.
hist. lib. 2.
cap. 11.
XIX.
VIRGINIS
HISPANAE
NOBILE
MARTY-
RIVM.

Aug. epist
libo.
XX.
MEMORI-
SIOAN-
NIS CHRY-
SOSTOM.
CORINTHA
PVBLCI E
COLI.
XXI.
e Greg. lib. 7.
cap. 28.

XXI.
L. C. no-
mibus hanc
signum.

XXIII. CONCILIVM CONTRA MARSALICVM.

riam statuti nostri tentaverint specialiter imperamus. Dat. XII. Kal. Iun. Hieris & Aradabris Consil. Hoc eodem etiam anno in Oriente (quo vero loco, neficimus) celebratum est Concilium adversus Massalianos haereticos, alias saepe damnatos. Quod autem perdifficilis esset horum haereticorum extinctio, ex eo accidit, quod clam sub Catholico nomine deliretarent: & inveniunt, nullo negotio, pro arbitrio ex gentis, se haeresim damnate simularent; quam protinus, simul ac liberum esset, repetentes, eadem, quae ab Ecclesia vetita essent, facerent & docerent, prout Acta saepe adversus eos superius recitata declarant; quibus & quoniam essent eorumdem haereticorum sententia, satis est demonstratum. Perterriti igitur Episcopi horum causa saepius fatigati, illud in Synodo sanxere decreta, ut illorum, quantumlibet imaginem penitentium praeserterent, non amplius in Ecclesia reciperentur, quam iam visi essent saepius elusisse relapsi. Celebrem quidem huiusmodi fuisse Episcoporum conventum, inde possumus intelligere, quod Interfuisse eidem & subscripsisse reperitur inter alios Sisinianus Constantinopolitanus Episcopus, & Theodotus Episcopus Antiochenus; ut Photius, cum agit de eodem Theodoto, tradit. Perierunt quidem huius Acta Synodici; & tantum tempora, quem Phocij Bibliotheca servavit, reliquos reperit, cuius ita meminit ipse, cum agit de ipso Theodoto Antiocheno, & Synodali Epistola data ad Baronianum, siue Beronicianum, & Amphiloichium, atque universos Pamphiliæ Episcopos, adversus eosdem in illis partibus Ingentes Massalianos haereticos; in qua huiusmodi decretum Synodi haberetur ita descriptum:

XXIV. CANON DE RELAPSIIS.

Si quis post anathematismum aliquando fuerit deprehensus vel verbo vel opere in susceptionem huiusmodi lapsus, nunquam amplius in posterum locum habeat, neque si decies milibus polliceatus se esse paratum ad omnia quae ad penitentiam attinent. haec eius Synodi canon ex Phocij Bibliotheca deproscriptus.

XXV. THEODOTI EPISCOPI ANTIQCHEN. OBITUSET SEDIS IEMPTVS.

Post haec autem Theodotus ipse Antiochenus Episcopus ex hac vita migravit. Ad hunc usque annum pervenisse eum eodem aetate proditur, dum declarat, eundem cum Sisinio subscripsisse eidem Epistolae Synodali. neque hanc annum praeteriisse, quae habet Theodoretus in fine suae historiae a possunt cuique reddere manifestum, dum eam eodem cum obitu Theodoti claudens, spatium centum & quinque annorum se complecti restatur: cumque proficitur de huiusmodi exordiis ab eo tempore, quo Eusebius b. desinit, ab ipso nimirum Licinij tyranni exitu, quem occisi contigisse vidimus anno Domini trecentesimo vigesimo octavo; ab eo anno si incipias numerare annorum centum & quinque periodum, ad hunc usque annum quadringentesimum vigesimum septimum pervenies, quo ait defunctum fuisse Theodotum, de quo agimus, Antiochenum Episcopum. cum igitur ipse scribat, & ad haec tempora pervenisse, Photius ex Synodali Epistola, cui cum Sisinio subscripsit, ostendat: perspicuo plane intelligis, quam erret Nicephorus in catalogo Antiochenorum Antistitum, dum eodem Theodoto annos duntaxat quatuor in sede tribuit, quem ad annum usque decimum sextum vixisse Episcopum, ex superius dictis cum ex Cyrilli Alexandrini litteris, tum ex Photio atque Theodoro evidentis factis apparet.

XXVI. IOANNES GREATVS EPISCOPI ANTIQCHENVS.

Defuncto autem Theodoro laudato satis Episcopo, subrogatus est in locum ipse Iohannes, ex schola (ut exitus demonstravit) Theodoti Mopsuesteni, sicuti & Nestorius, Theodoretus, & alij complures in Syria sacerdotes, ex quibus clades abortiva est Orientalis Ecclesiae, Occulto namque, sed plane terribili Dei iudicio factum est, ut vno eodemque ferme tempore Theodoti illius alumni, foret us viperini dicendi, damno Ecclesiae maximo in praecipuarum sedium Episcopos fuerint cooptati, nempe Iohannes hoc anno creatus Antiochenus Episcopus Nestorius vero anno sequenti in Constantinopolitanae Ecclesiae praefecturae vocatus, ut suo loco dicturi sumus.

XXVII.

Sed audiamus Theodoretum, Theodoti eiusdem lau-

ribus historiam scriptam a se claudentem, & maxima ob id eam, omnium sententia, ignominia afficientem. haec enim habet ad calcem: Per id tempus quo dictus Theodotus rexit Ecclesiam, Theodorus Episcopus Mopsuestia, qui totum Christi Ecclesiam sua doctrina erudierat, & contra universos haereticorum phalanges victoriam reportaverat, obitus mortem. Iste & Didori vici excelsissima d. Urina particeps factus est, & sanctissimi Iohannis socius & adiutor: nam communiter inter ipsos sapientiae praeccepta ex spiritualibus Didori fluentia hausissent. Triginta sex annis Praefectum gessit Theodorus, neque unquam cessavit contra Arianam & Eunomianam sectam velut in arva dimicare, tum clandestinum Apollinarianum impugnatum, tum optimam veritatem sancti Christi oculis suppeditare. cuius frater Polycranus Ecclesiam apameensem gubernavit. Iste quidem in loco finem historiae facere, animus est: Atque omnes, qui sunt cum aliquando periclitari vehementer oratos volo, ut precibus suis laevres compensare non graventur. Spatium quidem centum & quinque annorum ista complectitur historia, quae initium habet ex rebus Arianis, exitum autem a morte hominum praesentissimum Theodori atque Theodoti. haec ipse: qui ex itinere superius ratione ad praesentem annum eandem scriptis profectus esse, satis apparet.

Sed cur hic desinit? ea quidem ex causa fecit, quod noluit attingere Nestorum, qui anno sequenti creatus est Constantinopolitanus Episcopus: sciens namque per scabra sibi incedendum fore, prudenter quidem cessavit ab historiae descriptione, quando in seipsum opus fuisset convertere stylium. Certe quidem ipse testificatione affirmari posse videret, scriptam ab ipso fuisse huiusmodi historiam ante Ephesinum Concilium: etenim in d. Epistola, quam scripsit postea ad Eusebium Antiochy Episcopum, cum sua scripta recenseret, quae post dictum Ephesinum Concilium elaborasset, nullam penitus de scripta a se historia mentionem habet: unde dicendum est, hoc triennio spatio, quod intercedit ab hoc anno usque ad Concilium Ephesinum, ab illo dictam historiam esse scriptam.

Verum hic considera, ipsum Theodoretum ex immensis laudibus, quibus ornatus Theodorus Mopsuestenus nefandissimum haereticum, plane se eius fuisse commanionis, hand lenem suspensionem concitasse: imo adeo studiosus eius exitus, ut credendi occasionem dederit, quod ipse ab eodem Theodoro nomen derivando dicit voluerit Theodoretus.

Quo nomine Sancti Gregorius Papa sigillat quoque Sozomenum, eiusque historiam, ubi de ipsa agens est: Sed ipsam (inquit) quoque historiam fides Apostolica recipere recusat: quoniam multa mentitur, & Theodorum Mopsuestenae nomen laudat, atque usque ad diem obitus sui magnum doctorem Ecclesiae fuisse perhibet. Haec cum dicit Sancti Gregorius de Sozomeno, quae apud Sozomenum hodie minime leguntur, putavit aliquis nimirum sibi sapiens S. Gregorium errore lapsum, & quod esset apud Theodoretum, dixisse, apud Sozomenum legi. Sed qui enim erroris arguit, et tamen ipse, cum non consideravit multa desiderata in historia Sozomeni, quae excederant, & illa ipsa tempora, in quibus de eodem Theodoro Mopsuesteno tractandi se ingererat occasio. Cum enim in sua historiae praefatione ipse testetur se eam producere vixque ad decimum septimum Consulatum Theodosij, viginti prope annorum res gestas in ea desiderari certum est. Sed adversus hominem audacter nimis carpentem S. Gregorium Romanum Pontificem, in Notis f ad Romanum Martyrologium pluribus egimus.

Quod vero ad Theodoretum spectat adiectissimum Theodoro: accipe panes totam ipsius vitae periodum, ex quo Deum plurimum laudes. Qui a parentibus Deo dicatis, numeros magna cum laude monasticae institutionis absoluit, conseruandine Theodoti Mopsuesteni tantam gloriam obumbravit, obumbravit vero ex Nestorij amicitia, obscuravitque penitus ex suscepro aduersus Sancti Cyrillum eiusdem haeresiarum pastocinio. Sed spirante deinde Dei benignitate divini Spiritus astra, fugatis densis nubibus, effulgens turbis in ortus eius:

THEOD. RETI. VI. T. E. TERIO. DVS.

XXVIII.

THEOD. RETI. VI. T. E. TERIO. DVS.

XXIX.

THEOD. RETI. VI. T. E. TERIO. DVS.

THEOD. RETI. VI. T. E. TERIO. DVS.

THEOD. RETI. VI. T. E. TERIO. DVS.

THEOD. RETI. VI. T. E. TERIO. DVS.

THEOD. RETI. VI. T. E. TERIO. DVS.

eius d'ulne gratie radis, utrum putchet, gloriosus, ac de-
coratus apparuit, atque in communicatione Catholice Ec-
clesie & amicitia S. Leonis Papae diem clausit extremum.
hac autem tibi prelois & qui sequitur sextus Annalium
tomus perspicue demonstrant.

I E S U C H R I S T I
Annus 428.

CAELSTINI PAP. THEODOSII 21. IMP.
Annus 5. VALENTIN. 4.

I. AFRICA A
VANDA
LIS KA-
GITAVR.

CONSVLATV Tauri atque Felicis annus Christi
quadringentesimo vigesimo octavo illuxit, quo A-
frica Vuandalorum grassatione vastata. Simulac etiam
anno superiori per freti Galliarum angustias sese in Afri-
cam immisit, fauente illis iam exercitu, qui eos voca-
uerat, Bonifacii Comitis, cum deesset omnino, qui illis
occurrente resisteret, sed adesset, qui incenderet; non se-
cus ac flamma impulsu venti vehementer reddita cuncta
simul sacra atque profana deuastant. Antequam autem de
singulis orationem instituerimus, quantum fas est homini
ex causis occultis Deo perferatur iudicia; cur tam immani
flagello ea mereretur provincia dinexari, vt vna simul du-
plici hac affigeretur clade, altera ex barbaris Africanis,
ex Vuandalis altera Atiana perfidia crudeliter seculente,
narrare aggrediamur: atque in primis, quae hac de re
posterior commendauit Saluanus Massiliensis Episcop-
us innotam temporum scriptor, inspicimus: qui cum
ca mentis acie timidas de malorum causa ista confecti
puit:

II. COMPULSUS EST CRIMINIBUS nostris Deus, vt hostiles plagas de
loco in locum, de orbe in orbem spargeret, & excitat as pene ab vl-
timum terra finibus gentes etiam trans mare mitteret, quae Afro-
rum sceleratam inuenit. testatur quidem Procopius h, Vuanda-
los populos fuisse circa Meotidem partem confiden-
tes, eosdemque fame pressos, in Germanos illos irrupisse,
qui Franci dicuntur. Pergit vero Saluanus: Quid enim?
namquid abducta a solo patrio degere intra Gallias non potuerunt
aut pe digere, cum illas a nobis vsque ad reuipus illud caue-
la vastauerunt? Sed esto intra Gallias formidabam: quid in Hispania,
vbi exercitus nostris etiam bellando contraxerant, nunquid
confidere aut permancere metuebant iam videtis, iam t' in imph-
tes? quibus vsque ad hoc fortitudinis saltem contringeret asse-
re, & post experientia belli diu parati intellexerunt sibi Roma-
na Republica, vides etiam cum barbarorum auxilio pares esse non
posse. Poterant ergo illis scelere, nec timere. Sed illa vtiq; uulsi-
manus; quae eos ad punitenda Hispanorum flagitia illuc traxerat,
etiam ad vastandam Africam transire coegit. Ipsi denique fate-
bantur, non suum esse, quod facerent: agi enim se diuina iussa, ac
perurgeti. Ex quo intelligi potest, quanta sint mala nostra ad quos
vastandos atque cruciandos barbari compelluntur iuari, & pau-
lo post:

III. Vnde quod Vuandalium Africanam transtulerunt, non est diuina
seueritati, sed Afrorum sceleris deputandum: graui enim eos, an-
sequano illuc pergerent, ac longa iniquitate traxerunt: & ideo in-
telligere debemus, quia pietatis diuinae sunt, quod perquam diu de-
bitam distulit; piacularum autem & criminum, quod aliquando
peccator populus; quae mereretur, accepit: nisi forte hoc non me-
ruisse credimus; cum vtiq; nulli magis, vtiq; in quos omnia si-
mul improbatum atque inuicem generata confluxerunt. Ce-
teri enim homines est nonnulli flagitiorum vitio obligati sunt,
quibusdam tamen non implicauerunt: & si violentia non carent,
malevolentia carent. Et si libidine insistant, rapacitati non seruiunt;
multos denique est accusat incontinentia corporum, simpliciter
commendat aueritatem. In Africa pene omnibus nihil horum est, quod
a vtrunq; pertinet, id est, bonum, itaque ac in alium, quia tantum
admodum malum: adeo exclusa natura originali sinceritate, at ad
quodammodo in his naturam vti fecerunt. Excepti enim paucissi-
mi Dei serui, quid sit retum Africa territorium, quam domus vna
v. tiorum? & post aliquantulum:

Sicut in sententiam profunda nauis collucione omnium iordum,
sic in mores eorum quasi ex omni mundo vicia fluxerunt: nullam
enim improbatam sem, qua illi non redimantur; cum vtiq;
etiam v. g. g. a. et seruae gentes, est habent specialiter mala pro-
pria, non sunt tamen in bu omnia execratione digna. Gothorum
gens perfida, sed pulchra; Alanorum impulsu, sed minus perfida;
Franci mendaces, sed hostiles; Saxones crudelitate efferi, sed ca-
sitate venerandi: omnes quippe gentes habent sicut peculiaris ma-
la, ita etiam quadam bona. In Africa pene omnibus nescio quid non
malum. Si accusanda est inhumanitas, inhumani sunt si ebrietas,
ebrietas sunt; si falsitas, fallacissimi sunt: si dolus, fraudulentissimi, si
cupiditas, cupidissimi, si perfidia, perfidissimi. Impuritas eorum at-
que blasphemia hu omnibus admiscenda non sunt: quia illi, quia si-
perim diximus, malu, aliarum gentium vicia, hu autem etiam sua
ipsum viciunt.

IV.

Ac primum, vt de impuritate dicemus: quid nescit, Africam
totam obscuro libidinum tado semper afflisse? non vt terram ac
sedem hominum, sed vt Aethiopes pene impudica non esse flamma-
ram: nam sicut Aethiops in quibusdam natu e seruen & ar-
doribus, sic illa ab igne audis motus fornicationum ignibus eructa-
ur. Nec volo hac in re asserionibus meis credi; testimonium re-
quiratur generi humani. Quis non omnes omnino afros impudi-
cos generi alter fiat, nisi forte ad Deum conuersos, id est, fide &
v. g. ne mutatos? Sed hoc tam rarum est ac nouum, quam rarum
videri potest, quoniam habet gancem non esse gancem, aut quem-
cumque sauum non esse sanum. Tam infrequens est enim hoc &
inustitatum, inuolucrum non esse Afrum, quam nouum & inaudi-
tum. Afrum non esse Afrum. Ita enim generale in eu malum im-
puritatu est, vt quicumque ex eu impudicus esse desierit, aser non
esse videtur.

V.

At pauca sunt haec, & parui ferme momenti esse quis
dicer, si alia nefanda Afrorum scelera considerat, quae
idem auctor narrat, dum agit de capta ab illidem barba-
ris deinde Carthage; quae nos suo loco dicatur sumus.
Quod autem ad solutam nimis Afrorum libidinem,
quam aduerfus eoradeo Saluanus exaggerat: certe qui-
dem in hoc portissimum Patres eius provinciae incubuisse
visi sunt, vt habent eos continentiae coererent. Quan-
tum enim eos puras aduersus adulteros & incestuosos de-
clamasse, cum & conjugalem totum mita coeruerint ob-
seruantia? Videas (quod mireris) sancti Augustinum e-
surdere coniugibus a tempore Quadragesimae vsque ad
octauam Paschae abstinendam ab vlu coniugii, similiter
& festiuis diebus; contestarique euenire saepe, vt si locus
ageant, intemperantia coniugum nascerentur si li lepro-
si & arreptiui, vel lunatici. Hinc rursum reperies ab eo
dem affirmari, trigtinta dies praescribi, ne intrarent in Ec-
clesiam, cum mulieres virum accipiant: Insuper ad mone-
te? ne pollutus nocturno phantasmate participet cultu Fi-
delibus sacram communionem: sed, vt graue facinus, iu-
bere id ipsum expiari debere prius, cordis compunctio-
ne, elemosyna, atque oratione. Hae et multis, quibus
vales considerare sanctissimos Patres non defuisse Afi-
canos aestuantes ardore libidinis Ecclesiae coerere di-
sciplinam & cognoscere possunt (vt dicitur est) si in hac
adeo leuia si dem Patres vehementer inuoluerent; quid
eos fuisse putandum aduersus adulteros & alios alias ne-
fandas libidines amittentes, vt rursus tamen illos omni ex-
cussio iugo mandati, contenta quoque monitione, praecipites
sele dedisse in gurgites turpitudinum. Vnde Dei vindicta
factum est, vt dedignans sanctis obtemperare sacerdoti-
bus, iuste traditi sint barbaris enecandi, vel saltem in seruitu-
tatem red gendi.

VI.

Ceterum quod ad Saluanum spectat: ne pures eum,
dum pranos mores Africanorum flagit, ex paruis mag-
na compouisset, quasi eloquentiae arte amplificacionibus
tem exaggerans, ex paucis multa, vel ex minimis ma-
xima reddere sit conatus: sed parcius dica egisse, dum
his non leuiora intacta penitus praetermisit, nempe im-
mensam multitudinem Donatistarum a temporibus Con-
stantini obstinatissimi pernicia in schismate perseque-
rantium, immania in se ipsos & in alios perpetrantium,
qui nullo valuerunt curari remedio, quantumlibet Im-
peratores edictis, & Episcopi scitipis & collationibus
scipis.

VII.

c. August. de
temp. ser.
244.

AFRICA-
NORVM
RECCATA.